

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetško ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta
1 gld. 40 kr., — Posamezni list veija 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Narodni tis-
karni“ v Tavčarjevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Košane) se nam piše: Na 25. dne t. m. smo imeli volitev novega župana in izvolili smo enoglasno gospod Leopolda Dekleva skozi in skozi pravega narodnjaka in poštenjaka, do katerega ima ljudstvo vse zaupanje, kakor so ga ljudje do sedaj pri vsaki volitvi izkazali, ter njega vselej ali za župana ali za odbornika enoglasno volili. Vendar omenjeni gospod zaradi svojih okoliščin in mnogo družih poslov nij bil voljen županstva prevzeti. Leta 1870 je bil voljen enoglasno za župana. Opravljal je svojo dolžnost eno leto v korist in čast občine, ali zaradi svojih opravkov nam se je prezgodaj odpovedal. Upati moramo, da nam bode zdaj dalje časa za občinskega predstojnika ostal. Za odbornike izvolili smo pa sledeče gospode: Dominika Pupisa, Jožeta Dovgana, Jurja Dovgana in Janeza Malečkava.

— (Iz Proseka) pri Trstu se nam piše 2. nov.: Kakor znano odpre se tu začetkom šolskega leta $74/75$ pripravni tečaj, ali krajše rečeno pripravnica za učiteljsko izobraževališče. — Glavni namen te nove šole je: velikemu pomanjkanju ljudskih učiteljev v okom priti. Do zdaj je moral vsak, kdor je hotel stopiti na učiteljsko izobraževališče, dovršiti spodnjo gimnazijo ali pa spodnjo realko. Vsled te najnovejše vladne naredbe pa tega več nij treba, nego oni, ki dovrši to pripravnico, s dobrim vspehom, more po prestatem sprejemnem izpitu, katerega delati je bil pa tudi pred dolžan, prestopiti na pripravništvo. V to pripravnico pa se sprejemajo dečki, ki so uže izpolnili 14. leto, ali

je pa pred začetkom leta 75. izpolni, dalje oni, ki so telesno in нравno nepokvarjeni, ter so uže prejeli odpustno spričevalo kake ljudske ali meščanske šole. Kako razvidno so ti pogoji čisto malenkostni, tako, da bi bilo pač želeti, da bi se mnogo učencev za ta tečaj oglašilo.

Učni jezik bode tu slovenski, le tri ure na teden se bode podučevala nemščina, kot obligaten predmet. Sicer so pa predpisani razen odgoje vsi tisti predmeti, kakor za učiteljsko izobraževališče.

A kakor vsaka nova naprava, tako ima tudi ta šola ljutega sovražnika, ki na vse kriplje dela, da bi jo še pred porodom zadušil. In ta sovražnik je znan magistrat tržaških lahonov. Nij moja naloga v tem dalje pisariti, saj ve uže vsak Slovenec dandenes, da kjer gre kaj proti slovensčini, ondi so ti magistratovci prvi. A baš tukaj se prav brezuspešno penijo!

Pa ravno ta faktum sam, ne glede na drugo dobro, bi moral naše okoličane in Krašovce izpodbosti, da bi tem bolj podpirali to šolo stem, da pošljejo v njo svoje dečke, ki so zmožni zgoraj navedene pogoje izpolniti. Dobrota, katero bode užival naš narod iz te nove naredbe, ne bode še vsakomu razvidna, a prepričala nas bode o tem bližna bodočnost.

Vlada pa nij skrbela samo za šolo, nego ona bode tudi dala vsem učencem, ki niso z Proseka doma, podporo v 50 gld.

Sicer pa nij ta šola namenjena izključljivo le za okoličane, nego vstop je dovoljen vsakemu sposobnemu Slovencu, naj bode

že iz Primorskega, ali iz Kranjskega, ali od kodar hoče. Zatorej vabim našo vrlo slovensko mladež, ki se misli posvetiti učiteljskemu stanu, naj se v obilem številu udeleži. Sprejem se vrši vsak dan od 9. — 12. ure pred- in od 2. — 4. ure popoldne in sicer pri podpisnem, ravno nasproti Proseške ljudske šole do 15. nov.; kajti 16. začne že poduk. Dano je pa na prosto voljo oglasiti se ustno ali pismeno.

— (Kranjska trgovinska zbornica razpuščena.) Trgovinski minister Bahans je razpustil kranjsko trgovinsko in obrtnijsko zbornico in deželni vladi naročil, takoj pripraviti in izvršiti nove volitve.

— († Theol. dr. Vončina) odbornik slovenske Matice, načelnik družbe kat. rokodelskih pomočnikov, profesor v bogoslovnici v Ljubljani je umrl. Konservativna stranka izgubi v njem energičnega in delavnega privrženika.

— (V. C. Supan) predsednik kranjske trgovinske zbornice se je predsinočnjem odpeljal na Dunaj, da se udeleži deputacije, ki prosi za dolensko železnico.

— (Iz Gradca) se nam piše: Kaki so vendar ti Nemci! Letošnji univerzni rektor Helly neče več slovenskih prošenj sprejemati, ki se pri njem oddajejo na „odbor podpiralne zaloge“; pravi da morajo nemški pisane biti. Do sedaj so se najmer zmirom slovenski pisale in noben rektor nij imel ničesar proti temu. Radovedni smo, kaj bode odbor proti temu storil!

— (Učenci na slapski šoli) so bili v pretečenem letu: Andrej Smukavec, Jožef Skala, Anton Volk, Jakob Petrič, Jakob Jedkič, Ferdinand Malik, Štefan Hočevnar in Jož. Vrščaj.

— (Učenci podkovaške in živinozdravniške šole) v Ljubljani, ki so se letošnje leto v konjskem podkovaštvu in živinozdravništvu najbolj izurili, so sledeči: Krmavuar Janez iz Postojne, Uršič Jože iz Kobarida na Goriškem, Komljanec Ivan iz Bučke na Dolenjskem in pa Holcinger Ferd. iz Rogatca na Štajerskem. Preskušnje so — izpraševani od g. dr. Jan. Bleiweisa, vodje

in učitelja te šole iz naravoznanstva domače živinoreje, porodostvoja, sodniškega živinoznanstva in ogledovanja klavne živine, — od g. Skalèta iz živinske „anatomije“ in „fizijologije“, iz ozdravljanja notranjih in vnanjih boleznij iz podkovaštva od gosp. prof. Konška iz rastlinoznanstva — dobro prestali in spričala dobili kot izurjeni in za nastop samostojnega kovaštva sposobni konjski kovači, pa tudi za živinozdravniške pomočnike in „mesoglede“ priporočani.

— (Na Štajerskem) je prosilo za Stremajerjeve groše na Slovenskem še več duhovnikov nego na Nemškem, namreč v Lavatiški 146 duhovnikov, v sekovski pak 139. Pač nam je opomba pod peresom, a jo hočemo zatreti.

— (Poslovenjeni Nemci.) V tržaškem planinskem društvu je 30. okt. predaval sloveči štatistikar baron v. Czörnig o izletu na Notranjsko in zgornje Goriško. Najprej je omenjal geologične, tehnične, in štatistične razmere državnega rudnika za živo srebro v Idriji, ter je ob enem predložil nekove vrste rude namreč srebrno kridlico, in cinobrovico. Dalje je bila razprava o zgodovini i zemllopisji nemških naselbin posebno Nemških Rovt (v Primorji, na Tolminskem). To naseljenje nemško iz Pusterske-doline, ki se je prigodilo l. 1218 v omenjenih dolinah, katerim je mejnik južna gornata strau bohinjska. Dedenes tam govore nemško le še najstari kmetje, mladež ta je popolnem poslovenjena. Govornik omenja dalje nemško-rovtski narečje, ki je ohranilo prvotno nemško obliko, ko se je nasprotno v teku sto let pogubilo pri Nemeih; dalje ima narečje raznotere slovenske besede, katere se navadno končujejo numški. Jako zanimivo predavanje je bilo se splošno pohvalo sprejeta od več, nego 40. navzočnih členov društva.

— (Iz Lemberga) nad Šmarjem se nam piše: V štev. 39 „Slovenskega gospodarja“ je bil natisnen neki dopis „iz Lemberga“, v kojem dopisnik napada se šepavimi dokazi tukajšnjega učitelja in krajnega šolskega nadzornika, rekoč, da je učitelj otrokom žugal, ako pojdejo na Sladko goro h krščan-

skemu nauku, bodo tepeni, in podtikuje kraj-nemu šolskemu nadzorniku g. Lipavcu, da ta hoče več biti, nego okrajni šolski svet. Kratkovidni dopisnik (kateri nij nihče drugi, nego kaplan Sladkogorski) trdi, da šole v Lembergu treba nij, da naj bi bila rajše na Sladkej gori dvorazredna šola, kajti duhov-nik ne more iti tri četrti ure katekizirati. Tedaj misli g. kaplan, da naj bi rajše vsi ubogi otroci iz Lemberga hodili tri četrti ure daleč v šolo, da se premogočnemu duhovniku želje izpolnijo? Ali dopisnik vé, kaj pred-pisuje §. 1 postave od 20. junija 1872? — Naj si ta paragraf prebere! Učitelj lem-berški nij nikdar govoril zoper krščanski nauk, le g. duhovniku se ne zljubi, hoditi v šolo in ker bi se rad iznebil tega posla, je poprijel za pero in pisal „Gospodarju“ ovi članek. Da se na lemberškejšoli nij dolgo časa krščanskega nauka učilo, so bile zopet duhovenske gospodske krive, ker so pustile dotične vloge nerešene.

Zatorej se ne jezite mladi gospod in mirno podučujte otroke v krščanskem nauku, učitelju pa, katerega vsi ljubimo, prepustite njegovo polje.

— (Ljutomerska posojilna za-d ruga.) Piše se nam: Z odlokom slavne okrožne sodnije v Celji od 27. oktobra t. l. št. 5394 je založniško društvo v Ljutomeru s sledečo firmo: „Okrajna posojilnica v Lju-tomeru“ registrirano društvo z neomejeno zavezo vknjiženo.

— (Bratev je v Ljutomerskih go-ricah) uže dokončana. Vina je toliko, kakor lani, kapljica je prav dobra; cena mu je od 100-150 gld. štrinjak.

— (V Ptujju) se je 26. t. m. slovesno odprla nova bolnica.

— (Iz Celja) 31. oktobra se nam piše: Kakor se je nedavno pokazala nemška inte-ligencija v Žavcu, tako se mora zabilježiti nov dokaz takove moderne omike, katerega sta nam tu v Celji pred nekaterimi dnevi dala dva sinova takih meščanov, kateri pri vsaki priliki nosijo prusko zastavo in Slo-venca želé do vseh vragov. Nij vredno, da bi ta dva fantalina imenoval po imenih, le

to naj bode rečeno, da sta na prostej ulicⁱ v mestu napadala neko gospo iz poštene hiše in se tako surovo obnašala, da se je ravnanje teh dveh mladeničev celemu mestu pristudilo.

— (Germanizacija in tujčeva predrznost.) Prvosednik rajhenburškega krajnega šol. sveta g. Potrz, rodom Prus, je na uže znano vprašanje deželnega šol-skega sveta — kjer želé nemščine v ljudskej šoli, (kot učni jezik) kar samovlastno, brez vsakoršne seje, sklenil in poročal, da mora ondašnja šola biti čisto — nemška, ne gledé na to, da so ondi slovenski prebi-valci, da je on edini Nemec mejnjimi!

— (Dolenjska železnica) 5 no-vembra se bode predstavila cesarju deputa-cija, ki bode prosila, da bi se z ozirom na veliko revščino na Dolenjskem zidala dolenj-ska železnica. Deputacije se bodo udeležili sledeči gg.: deželni glavar dr. vitez Kaltene-gger, vsi državni poslanci kranjske dežele, novomeški župan g. Rizolli in še dva žu-pana iz novomeške okolice.

— (Potrjena deželna postava.) Cesar je potrdil postavo deželnega zbora, vsled katere se za deželni normalni šolski fond za leto 1874 naknadno 8percentna priklada na direktni davek razpiše, od katere je le ljubljansko mesto prosto.

— (Iz Gomilskega) pri Vranjskem se nam piše 30. okt.: Hvala bogu, letina je pri nas še dokaj dobra, vsega je še zadosti, samo krompir je falil, pa saj od tega pridelka naš župnik ne terja kolekture, ka-tero je pretečeni mesec pobiral in tudi taisto biro kakor jo je včasih učitelj imel nam-reč nekaj pšenice ino nekaj rži. V šoli pri nas pak najdemo učitelja J. St. možanca starega kopita, katerega vaje trobi ubogim otrokom svoj stari znani nauk, da uže otroci sami izpoznavajo kako je treba, da bi bog tudi v šoli „preložil“ nam. Po sosednjih šolah uže lepo napreduje vse, otroci vse znajo o novi meri in vagi in marsikaj ko-ristnega. Pri nas pa kar se kdo učil nij, tudi drugih učiti ne more, ali če zna, pa neče. Ker je zdaj tukajšnja šola ravno razpisana,

učitelji, kdor ima veselje priti v krasno savinsko dolino, naj zloži prošnjo, ne bo mu žal, tukaj je lepo prijetno življenje, za to smo mu porok.

— (Poslopje za novoljudsko šolo) na Cojzovem grabnu v Krakovem v Ljubljani je uže vnanje dodelano in upati je, da bode tudi notranje do spomladi izvršeno.

— (Zelja) je letošnjo jesen na ljubljanskem trgu jako veliko in je „po slepi ceni“. Sto glav se kupi za 1 gl. 50 kr. Torej bode razvoznja „kranjskega zelja“ iz dežele v Aleksandrijo in na Laško letos dobra.

— (Z Brega) v Ljubljani se nam piše: Kdaj bode naš nemški magistrat vendar enkrat odpravil to grdo bajto za „colnino“? Kolikrat so „nemški“ mestni očetje uže „sklenili“ in svojega sklepa ne držali?

— (Požar.) Pogorel je 1. nov. kozlec g. Zime pri Celji. Graška „Tagespost“ pa precej nepremišljeno sumniči, da so tega in drugih požarov v celjski okolici krivi tisti, ki imajo z zidanjem ali postavljanjem novih poslopij dobiček.

— (Iz Vipave) se poroča, da je preiskušnja v slapski vinorejski in kmetijski šoli pod vodstvom R. Dolenca prav dobre vspehe pokazala.

— („Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“). Odbor je v svoji seji 17. t. m. v Ormuži sklenil zahvalnico g. dr. Dominkušu za stavljenje interpelacije v deželnem zboru zaradi preobloženja slovenskih šol z nemščino po spodnjem Štajerskem.

— (Epidemična griža,) ki je v Selcah pri Kranji pomorila 9 ljudi izmed 84 obolelih — je ponehala.

— (Tifus) se je prikazal epidemično v Besnici, fara Javor v ljubljanskem okraju. Dozdaj je 18 bolnih v 25 hišah.

— (Zdravnik samosevec.) Župan S. iz Št. Jakoba v ljubljanski okolici je bil v desne prsi z nožem sunjen tako, da so mu pljuča skozi rano ven pogledale in je rana nevarna. Njegovih ljudi eden je prišel v Ljubljano iskat zdravnika; ker ga nij doma dobil, iskal ga je v gostilnici pri Virantu. Tam se hitro oglasi nek slučajno navzočen

postopač R. in se zlaže kmetu, da je on zdravnik F. ter da hoče zjimi iti. Kupi si nekov flašter in se odpelje s kmetom. Ko pride k ranjenemu mu svoj prilep kar pritisne na rano, katero je bil prej z navadno šivanjko zašil. Računi potem neko svoto honorarja, katero dobi in jo potem zapije po potu. Nekatero vesti celo govore, da je slepar celo testament za ranjenca delal in za to še posebno visoko svoto zaračunal. Stvar je naznanjena sicer kazenski sodnji.

— (Lov) se letošnjo jesen v ljubljanski okolici prav dobro obnaša. Zajcev je mnogo prepelice je bilo sicer malo, kljunačev pa ne manjka. Pretečeni teden je bil velik lov pri Kranji, katerega so se udeleževali tudi ljubljanski lovci in kjer se je ubilo nad 60 zajcev.

— (Meso v Ljubljani) je najboljše po 30, najslabše po 19 kr.

— (Umrlo je v Ljubljani) meseca oktobra 90 oseb, namreč 52 moškega in 38 ženskega spola. Mej vsemi primerno večina otrok na difteritis.

— (Iz Kozarij) pri Ljubljani se nam piše 30. okt.: Da bodo meščanje vedeli, kakšno prešičevo meso se jim včasih od vnanjih kmetijskih ljudi prodaje, navedem sledeče: „Pri nas v Kozarijih razsaja uže dalj časa čudna presičja bolezen; naenkrat dobi prešič po vsem životu rudečkasto kožo, se peni in v pol ure pogine. Namesto da bi ljudje to mrhovino dali konjarju, pokupi vse to eden tukajšnjih kajzarjev, meso nasoli in posuši, ter proda potem meso kakor tudi mast. Ta teden je poginilo v tej okolici na tak način uže 27 prešičev, in kakor sem zvedel, pokupil je imenovani kajzar skoro vse, jih nasolil in jih bode ako mej tem časom ne pride roka pravice, lepo v svojem času drago prodajal.

— (Požar.) 22. t. m. je v Dobličah pri Črnomlju vinski hram J. Rosičev pogorel in 240 veder vina v njem.

— (Požari.) Pogorel je 15. t. m. kozolec Fr. Kobijev v Bregu, v ljublj. okolici. Škode 380 gld. — Dalje 18. t. m. kozolec A. Sojarjev v Pléševici v ljublj. okolici; škode

200 gld. — 24. t. m. pak je v Žeravnici pri Logatci tri hiše in več poslopij zgorelo. Škode je čez 3000 gld. — Oba zadnja požara sta nastala iz neprevidnosti, ker so se namreč otroci igrali z žveplenkami.

— (Obesil) se je v Konjicah hlapec Fr. Vangert iz Kranjskega doma. Mož ga je baje preveč pil in zblaznel.

— (Zločin.) Cuje se od Šmarja na Goriškem sledeči strašni čin: Iz še neznanega vzroka napala sta dva fanta od Cesjakov pri Vrtovčih tretjega iz Hrastja pri Smarji, ter ga umorila. Govori se, da so bile temu strašnemu prizoru priče neke ženske, ki so bile na potu v Trst in prosile kruteža naj odjenjata od svojega živalskega poodvetja, ali zastonj, zastonj tudi vse nesrečneževe prošnje, kateri je morilecema kleče vpil: Pustita me vsaj živega! Še mrtveca suvala sta brezsrčneža, katera ima sodnija uže v rokah.

— (Utonil) je Jurij Solnec 31. okt. v Savi v Pšadu št. jakobske fare.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V *državnem zboru* je interpeliral 30. okt. poslanec Roser kaj je vlada storila za izvršenje konfesionalnih postav. — Za Kronavetrov nasvet o preuredbi postave glede poprave združevanjske postave se sklene postaviti odbor devetih. Volila se je komisija za urejevanje gruntne davka. Poslanec Graf pravi, da ne prizna te komisije za legalen zastop, na kar mu predsednik odgovori, da je to zanikanje ustave, ki se ne more priznati. Prihodnja seja bode stoprv v četrtek.

V seji državnega zbora 3. novembra je Klepsch interpeliral vlado kedaj bode uredila vnanje pravne razmere starokatolikov. Fuchs utemeljuje svoj nasvet, naj se v delegacije ne voli več po deželah kakor dozda, nego iz cele zbornice. Beer, Pražak govore proti, Rusin Kovalski pa „za“, kazaje da 3 milijone Rusinov nema v delegacijah nobenega zastopnika. Poljak Dunajevski je proti. Na zadnje pade Fuchsov nasvet s 153 glasovi proti 57. Torej je bila tudi vlada proti.

Ob priliki triletnice zdanje *vlade* Averspergove prinašajo federalistični in slovanski listi bilanco te vlade. Strinjajo se v

tem, da v Avstriji še pravega parlamentarizma nij, ker Hohenwart, ki je v rajhsratu dve tretjini imel, je padel zunaj parlamenta, vsled intrig, kar v družih parlamentarnih državah nij mogoče. Isto tako — pravijo — bode padel Aversperg prej ali slej.

Češki „Nár. Listy“ pišejo o napredku slovanske politike in o zaprekah, ki se jej stavijo posebno od germanskega življa. Z vseh stranij v poslednjem času veje ugodni vetrič, ter se dela v to, da se kmalu povzdigne na Nevi a na Bosporu zmagonosni prapor. Vesela je ta vest, da se bliža konec razpora rusko-poljskega, kakor piše sam poljski dnevnik, ki izhaja v Poznani; ako se uresniči tedaj sprava teh slovanskih narodov ruskega in poljskega, položen je zakladni kamen k slovanski politiki v Evropi. Gledé Čehov pa resnično pravijo „Národní Listy“ dalje: „Dosedanja separatistična politika naša se oddaljuje Slovanstvu vsak dan več, in ravno to je želja onih, ki vodijo prvo. Narod češki ne sme bodočnosti svoje odtrgati od bodočnosti slovanskega sveta, ter mora zvest ostati geslu, ki je zaklad slovanskemu življenju, namreč: „svoboda in omika!“

Vnanje države.

Srbska „Budučnost“ prinaša članek iz dobrega vira, ki pripoveduje, da Avstrija v zvezi s Prusijo in z dovoljenjem (od Nemčije vplivane) Rusije namerava iz Srbije in Bosne narediti posebno kraljestvo pod avstrijskim vojvodom. Če je to res, in verjetno je ker Andraš nima nobene samostalnosti, tako ima Bismark tu prste v igri, kateri bi rad pri bodoči svetovni vojski Avstrijo v orientalne homatije zakopal in tako za Nemčijo nenevarno storil.

Belgradski „Vidovdan“ pa baš narobe piše, da so tri velevlasti Srbiji prijazne kar kaže Avstrije sklep trgovinskih pogodb s podonavskimi kneževinami. — Komu vera? —

Volitve v narodno skupščino srbsko se vrše denes 5. novembra.

Bivši *francoski* minister Jules Simon je izdal brošuro v kateri brani republikansko vlado „narodne obrambe“ od 4. sept. 1870 ko so sovražni Nemci v deželi stali. To vlado in njene ude namreč napadajo vsi sovražniki narodne svobode legitimisti, bonapartovci in orleanisti. Lepo J. Simon piše za republiko. On pravi: „Ali je človeku potreba imeti gospoda da je potem svoboden“. Ali je dedovanje modrost? ali se mora dvorne prilizneže nad soboj trpeti, da se more resen in delaven biti? Ali je to konservativno, če se

revolucija dela proti republiki in ako se vsak lojalni poskušaj republiko utrditi z odbijanjem njene organizacije nemogoče dela? Mi kličemo svojim protivnikom: vi ste konservativci, bodite torej tudi republikanci, ker le republika more še družbo rešiti. Republika je mir, red in svoboda. In ona je tudi bodočnost.

Kako *Rusija* v vsem napreduje kaže tudi en del proračuna za l. 1875. Ruska vlada namreč odslej za izdajanje ruske železnice ne bode trebala skoro nobene subvencije dati, ker se železnice uže same rentirajo. Še zato leto je bilo skoro 13 milijonov rubljev plačati.

Thiers je bil v Nizzi z velikim sijajem in z navdušenjem pozdravljen od prebivalstva. To je važno, ker pozdrav velja njemu kot prvoborilcu za republiko, posebno če se pomisli kako so one dni potujočega Mac-Mahona povsod le mrzlo sprejemali.

Bazaina je na Angleškem obiskalo več bonapartističnih družin, v Chiselhursta pakse za baje javno še malo sramujejo in in so mu mignili naj ne pride.

Od *papeževga* dvora misli zdaj tudi Angleška poklicati svojega poslanika in Francoska nadomestiti ga samo z enim škofom. Rusija ga uže od l. 1866 več nema, Holandska ga je uže prej proč poklicala, Nemčija ga tudi ne vzdržuje. Vsled tega piše „N. Fr. Pr.“ sledeče: „Samotno in zapuščeno postaje biti okolo starčeka na prestolu sv. Petra. Kakor se Pij IX. le malo briga za praktično življenje, mora vendar bolesto občutiti, kako ga vse več in več zapušča, ter postaje prazno in opuščeno okolo božjega namestnika na zemlji. Kam so izginile ponosne nade, vsi ti visoki plani, s katerimi je papež slavil otvorenje vatikanskega zbora. Kot dim so se razprašile, kot pena upale; iz svetega kozarca omamljivosti, ki so ga zbrani škofje kuriji natočili, je slednja kmalu srkala samo grenko sésedlino. Kaj koristni nezmotnost, ako nihče ne izpolnuje nezmotnih izrekov? Čemu je nova glorijska okolo trojedne krone, ko se je posvetno vladanje izgnilo? Papež je dandenes res ubog mož. Ne sicer v gmotnem ogledu, ker se še vedno „mili darovi“ pošiljajo obilno, in kadar zmanjkajo, treba mu je samo roko pomoliti, da sprejme velikanske, do sedaj zametane denarne svote, katere izplačati mu je laška vlada na podlagi garantijne postave vedno pripravljena. Papež ima denarja dosti, a vendar je ubog. Starčeku, ki je nameraval cerkveno vlado pomladiti, njeno duševno sve-

točno gospodstvo obnoviti in pri lovu po teh visocih namenih se zvrnil v propast, je nemogoče odreči sočutja“.

Iz *Carigrada* se brzojavlja, da je vendar turška vlada hitro postavila preiskovalno komisijo v Podgorici zarad ubitih Črnogorcev. Več ljudij je baje zaprla, — a je tudi na meji vojsko pomnožila, kar je zopet sumljivo.

O *Garibaldiju* se je zadnjič veliko govorilo, da je v denarnih stiskah, (ker nij hotel od svoje domovine nikoli nobene službe). Rmski občinski svet je torej sklenil na leto dajati mu 3000 lir, občinski zastop v Minerino pak 300 lir. Druga italijanska mesta bodo ta izgled posnemala.

Grof *Arnim* je pisal enemu svojih sorodnikov pismo, v katerem zaznamuje govorico, da se je on kot poslanik v Parizu igranja na borzi udeležil in dobiček delal iz svojega službenega stanja, kot obrekovanje. Ali bode tega obrekovanja kaj obviselo, odvisno je od posameznih, od časnikov in od javnega mnenja, katero zadnje je izročeno enemu v generalni najem (Bismarku), ki s tako močnim kapitalom dela, da se ne da proti temu nič narediti.

Mej *Kinezi* in Japonci je žugala vojska nastati. Zadnje poročilo iz Hongkonga pak poroča, da se zdaj uže kaže možnost mir ohraniti.

Gospodarske stvari.

Iz Gorice [Izv. dop.]

Učitelji, kateri so bili poslani letos v kmetijsko šolo v Gorico, imeli so 17. oktobra zadnji izlet v Amonestero k g. bar. Ritterju, katerega posestvo se nahaja blizu nekdanjega slovečega mesta Akvileja. Tukaj so videli slušatelji vsa za obdelovanje zemlje potrebna kmetijska orodja, lepo obdelane in uravnane vinograde, katera se razprostirajo po lepi ravnini, katera človeka spominja na grozovito razdejavanje in pokončanje slovečega mesta Akvileje, katero je Atila spremenil v razvaline. Pri baronu Ritterju, kateri ima kakih 500 glav goved, se je videlo modro gospodarstvo z živinorejo, umno in dobro sestavljeni hlevi in gnojišča. Videli so tukaj g. slušatelji mnogovrstna plemena goveje živine, namreč: mariadvorsko, tirolsko, muricodolsko, švicarsko-bernsko, pingavsko in forlansko pleme. Potem, ko so slušatelji videli, kako morajo gnojišča in hlevi za govejo živino uravnani biti, so se prav po bratovsko napotili v Akvilejo, kjer so imeli potem pri

krčmarji F. M., kateri jih je z prav dobro juho in izvrstnim vinom preskrbel, pri katerem so gosp. učitelje kmetijstva s petjem kratkočasili.

Francoska trgatev.

Iz Bordeaux se piše v „Journal des Débats“, da je tam trgatev končana. 800.000 hektolitrov vina je v bordelaiskem vinskem kraju spravljene v sode. Za 60 procent je letos boljša letina, kakor po navadi. Uže zdaj je za 50 milijonov tega vina zaaranega, ker bo dobro. Prve najboljše sorte vino, Chateau-Lafitte, se proda sod za 5500 frankov. Potlej nij čuda, da je Francoska tako bogata!

Zimska klaja.

Ako se k zimski klaji poleg obilo slame in sena, pridene posebno še mnogo sočnate koreninske klaje (repe, krompirja) je tedaj vsaka krmilna priprava — izvzemši réz — odveč, da celo škodljiva, ker so namreč prežvekovalci odkazani pičo dobro nasiliti, če počasi prežvekujejo, in da jo potem morejo požreti. Dušenje soparov, kuha itd. povekšava hranilno moč. Ker pa na ta način dotičnim prežvekovalnim organom odpade en del njihovega truda, se torej zmanjša njihov trud, ter eden za drugim opešajo, kar krmeni živini, ki ima le malo časa živeti, ne škoduje; vse drugači je pri molznih kravah. Ako pa nij moč, kot je v omenjenem slučaju na videz jasno, večjo množitev repe itd. (morediti 20 do 25 funtov na eno) podati, obstoji li $\frac{2}{3}$ klaje iz frišne piče, potem je parenje koristno. Veliko več je potem mleka vsled tako pripravljene klaje in več masti. Piče za govejo živino nakisati — ne svetujem — ono je več za prasce, — bolje je to opariti. Prvo se godi v trugah ali lesenih jaslích, katerih se potrebuje 3—4, in se morajo po nakrmenji očediti in na novo napolniti. Razrezana klaja se stolče, dalje pomoči z vodo, v kateri so odpadki, oljnati hlebci, otrobi itd. pomešani in na vse to se položi težek pokrov.

Klaja se pri 30 stop. toplote razgreje in je v 2 — 3 dnéh za rabo. Posamezno poparenje z vrelo vodo se svetuje samo pri malej piči; za 20 — 25 krav velja parenje in kuha premnogo in bi slednje bolje bilo v posebnej parni posodi. Kar se tika števila, kolikrat je treba vsaki dan krmiti, je bolje, trikrat nego dvakrat. Ako se jim krma poklada

samo dvakrat, bi se jim več piče moralo podajati, kar je le na škodo porabi krme. Dalje se tudi pri trikratnem krmenji nočna doba skrajša. Baš tako je trikratna molza bolja, nego dvakratna; prva ne daje več, nego tudi boljše in mastneje mleko.

Razne stvari.

* (O pravdi opatice Metrofanije) ki se je te dni začela pred moskovsko porotno sodnijo se piše: V svojej redovnej kuti, prsa okinčana z redovi, je stopila opatica pred porotnike. Obličje njeno je neprijetno, pri čitanji tožbe, ki je trajalo poltretje ure, se še ganila nij. Zatožena je goljufije, ponarejevanja listin, odiranja, mamljenja in laži.

* (Kam loterija pripelje!) Na Dunaji so pred 14 dnevi zaprli neko žensko, ki je bila daljšo dobo za kuharico pri „plemenitih“ rodovinah, ter strastno stavila v loterijo. Ko nij imela več denarja, je prekanjeno in zvito izvabila trgovecem, rokodelcom in delavecem skupni znesek 10.000 gold.

* (Mesto na akcije.) V Berlinu se je ustanovilo društvo akcionarjev, ki ima namen postaviti zopet vpepeljeni oddelek mesta Meiningen.

* (Da tudi angležka inteligenca v armadi) nij posebno izvrstna kažejo naslednja sparočila: mej 178.356 vojaki ne zna 10.824 niti čitati niti pisati, in 9543 zna sicer čitati, toda ne pisati.

* (K štatistiki Londona.) V najnovejšej dobi šteje London 4 milijone prebivalcev, mej katerimi je več židov, nego v Palestini; dalje več Škotov, nego v Edinburku in več katoličanov, kot v Rimu samem. Na pet minut pripada en porod vselej v Londonu, in na osem en mrlič.

* (Največji vrt na breskve) na cellem svetu ima Amerikan Shelleros iz Middletowna v Delavari. Predlani je izvozil 125.000 košev breskev v Novi Jork in črez 25.000 košev breskev nij mogel potrgati zaradi pomanjkanja delavaih moči. Vrt je poleg železnice 8 milj dolg, ter meri 1000 akrov z 100.000 drevesi.

* (Goljuf utekel.) Dne 27. m. m. je utekel iz Potštajna na Doljnem Avstrijanskem davkarski uradnik K. Held, izproneverši 2200 gold. erarnih novcev. Defraudant je bil ožen in 54 let star.

* (Grof And. Zamojski) poljski rodoljub i podpornik narodne stranke poljske v gmotnem ogledu, je umrl minolo soboto v

Krakovem, kjer je živel zaradi udeležbe poslednje vstaje poljske v prognanstvu.

* (Da bi se ne odrgnili). V Pešti je umrl te dni posestnik K. Jakabffy, eden najpremožnejših tamošnih posestnikov. V njegovej zapuščini so našli znesek 40.000 cekinov, ki je bil vsak posebej zavrt v papir, da bi se ne odrgnili. Dediči gotovo tako nebodo pazljivi. —

* (Liebigov Kumi-izleček), ki se je najprej rabil v ruskih stepah, kot izvrstno zdravilo proti jetiki in sušici itd., pozneje pa tudi na Nemško prenešen, kot izleček, je res tako zdravilno sredstvo, da se more vsacemu bolnemu priporočati.

* (Zaradi revščine umoril oče svoje dete), in sicer v Pragi v „židech“. J. Ninger, bivši zaznašalec raznoterih listov pri železnici v Pragi je bil pred nedavnim odpuščen iz službe, ter vsled tega v tako revščino pahnen, da nij bil v stanu plačati niti najemščino, še manj otroku svojemu i 24. letnej ženi kupiti hrane. V trenotji, ko nij bila žena njegova navzočna, vzdigne malo dete iz zibelje, naredi z rutice oprtnico, ter ga obesi na ključavnico. Ko si je še samemu sebi hotel podrezati vrat, so ga pri- eli, a izročili sodniji.

* (Znani slovanski skladatelj) Förchtgott Tovačovsky je na Dunaji nevarno zbolel.

* (Gosp. Louis Léger) svetoznani učenjak francoski, posebno velik poznavalec slovanskega jezika in literature prednaša letos na učilišči vzhodnih jezikov (école des langues orientales) v Parizu ruščino in srbsčino. Uči se v tej šoli prikrat ruski.

* (Javna varnost na Dunaji), je uže od nekdanj slaba. Te dni je bil zopet na javnej ulici, v dunajskem predmestji Sechshaus, umorjen železniški uradnik Bernart. Policija je prišla, kot je to navada in tudi tu v Ljubljani, ko je bilo uže prepozno. Morilca so vendar uže zaprli.

* (Velikansko ščuko) so ujeli te dni na Angleškem v ribniku angleške kraljice pri Vindsoru. Tehtala je 35 fantov, dolga je bila 2 črevlja in 10 palcev, v objemu ja pa imela 2 črevlja. Jikre so tehtale 3 1/2 fantov.

* (Slovanski delavci) na Dunaji imajo 8. t. m. skupni shod i posvetovanje o centralnem društvu slovanskih delavcev v Avstriji.

* (Strašen umor.) V železniškem vozu, ki se je po noči od 2. do 3. novem.

vozil iz Brna na Prerovo je bil v zadajem mestu najden nek po otnik zaklan. Vrat mu je bil prerezan in denar vzet. Umorjeni se imenuje Ernest Klačer in je iz Valaške Mezeriče. Umorjeni, bogat fabrikant, je bil v spanji z nožem napaden. Morilec mu je denar vzela in v mali štaciji izstopil. Policija ga je uže zasledila. Je nekov jud L. Freund iz Treučina na Ogerskem.

* (Okolo Emilija Kastelarja) se zbira sedaj ves republikanski svet pariški. Viktor Hugo, Jules Simon, Emil Girardin so mu napravili pojedino v čast, pri katerih se je od sreca slavilo pobratenje obeh sosednjih republik. Viktot Hugo je po „Siécle“ napil zvezi romanskih narodov: Francozov, Lahov i Španjolv.

* (Brez rok in brez nog). V Draždanih kažejo zdaj odrastenega človeka, ki se je narodil brez rok in nog, tako da obstoji samo iz trupla. Rodom je iz Sibirije, ter se zove M. Kobelkov, 22. l. star. Dasi-ravno nema nobenega uda, vendar opravlja različna dela.

* (Turškega sultana življenje.) V sultanovej palači je 6000 slug in postrežnic. Razdeljeni so v 2 oddelka; eni dobivajo plačo in hrano, drugi samo hrano. V prvem oddelku je dalje 350 kuharjev čaja, 400 navadnih kuharjev, 300 vrtarjev, 600 črnih skopcev in 600 navadnih slug. V kuhinjo sultanovo kupei vsak dan pošljejo 1200 koštrunov, 2000 kokoši itd.; račun za meso znaša na leto 60.000 frankov. Vrh tega je še množica godecev (ženskega spola), kome-dijantov, umetnikov itd. pri dvoru. Dohodki sultanovi, katere ima od države, tedaj znašajo na leto 30 milijonov frankov.

Tržne cene.

V Ljubljani 4. novembra 1874.

Pšenica 4 gld. 90 kr.; — rež 3 gld. 40 kr.; — ječmen 2 gld. 90 kr.; — oves 2 gld. — kr.; — ajda 2 gld. 90 kr.; — prosó 2 gld. 90 kr.; — koruza 3 gld. 10 kr.; krompir 2 gld. 20 kr.; — fižol 5 gld. 40 kr.; masla funt — gld. 53 kr.; — mast — gld. 50 kr.; — špeh frišen — gld. 35 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; jajce po 2 1/2 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govednine funt 30 kr.; — teletnine funt 28 kr.; svinsko meso, funt 26 kr. — sena cent 1 gld. 25 kr.; — slame cent — gld. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 80 kr.; — mehka 4 gld. 90 kr.

Loterijske srečke.

V Gradeu 1. nov.: 7. 88. 83. 5. 44.
Na Dunaji 1. nov.: 10. 3. 79. 57. 8.